Malikin Eserin Aslını Koruma Yükümlülüğü

5 Ağustos 2025

Bir kimse fikir ve sanat eserinin cisimleştiği eşya üzerindeki mülkiyet hakkını iktisap etmiş olsa dahi eser sahibinin eseri üzerindeki manevi hakları hukuk düzeni tarafından korunmaya devam eder. Dolayısıyla malikin eser üzerinde tasarruflarda bulunurken eser sahibinin manevi haklarını gözetmesi gerekir. Bu noktada eserin aslının fiziki bütünlüğünün korunması önem arz eder. Zira eserin aslının tahrip edilmesi eser sahibinin eserine erişimini geri dönüşü olmayacak şekilde engelleyebilir.

Bu anlayışla, FSEK m. 17/2'de, eserin aslına malik olan kişinin eser üzerinde tasarruflara bulunabileceği ifade edildikten sonra malikin eseri bozamayacağı ve yok edemeyeceği özel olarak belirtilmiştir. Hükmün lafzına bakıldığında, bu ihlalin yalnızca yapma şeklindeki (olumlu) davranışlarla gerçekleştirilebileceği izlenimi oluşmaktadır. Ancak eserin aslı, malikin bakımını ihmal etmesi sebebiyle de zarar görebilir. FSEK m. 17/2 hükmünün amacı dikkate alındığında, malikin, ihmali davranışlarıyla eserin bozulmasına veya yok olmasına neden olması halinde de eser sahibinin FSEK m. 17/2'de düzenlenen manevi hakkını ihlal etmiş olacağı kanaatindeyiz.

Somut olayda, eser sahibi, kendisi tarafından meydana getirilen bir heykel üzerindeki mülkiyet hakkını bir belediyeye devretmiş ve bu eser belediye ait bir meydanda sergilenmeye başlamıştır. Belediyenin bu eseri gereği gibi koruyamaması ve yok olmasına neden olması üzerine, eser sahibi, manevi haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle belediye aleyhine dava açmıştır.

Uyuşmazlığa bakan ilk derece mahkemesi, davalı belediyenin *"...davacıya ait eseri ona haber vermeksizin ve özensiz şekilde sökerek ve uygun olmayan koşullarda saklayarak eserin tamamen yok olmasına sebebiyet vermek suretiyle, davacının FSEK 17.maddesindeki "eserin yok edilmesini men" manevi hakkını..."* ihlal ettiğine hükmetmiştir.

Karar Yargıtay tarafından da onanmıştır

Yargıtay 11. HD, T. 11.5.2015, E. 2015/1507, K. 2015/6680

Taraf*lar arasında görülen davada Ankara 4. Fikri ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi'nce verilen 15/09/2014 tarih ve 2013/56-2014/219 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davalı Belediye vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:*

Davacı vekili, müvekkilinin dava dışı firma ile yaptığı anlaşma ile K. Belediyesi'ne, "O.A. ve Ş. A.K." isimli anıt eseri meydana getirerek Belediye Binası karşısına denk gelen meydana yerleştirmek suretiyle eseri davalı Belediye'ye teslim ettiğini, söz konusu anıt kompleksinin daha önce Belediye Başkanlığının haksız saldırısına

maruz kalması nedeniyle Ankara 4. Fikri ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi'nin 2007/117 esas sayılı dosyasında dava konusu yapıldığını ve müvekkili lehine karar verilerek esere kısmi tahribatın eski hale iadesine karar verildiğini, bununla birlikte davalı Belediye'nin eserin metro istasyonu sınırlarında kaldığından bahisle eserde tahribata devam ederek tamamen yıkılarak yok edildiğini, geride sadece kalıntıların kaldığını, bir kısım parçalarının sökülerek götürüldüğünü, bu suretle müvekkilinin FSEK 16 ve 17. maddeleri uyarınca eserden doğan "eserin değiştirilmesi, bozulması ve yok edilmesini önleme" manevi haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek, FSEK 70 ve BK 49. maddeleri uyarınca 30.000 TL manevi tazminata ve FSEK 67. maddesi uyarınca eserin eski hale iadesine karar verilmesini istemiştir.

Davalılar vekilleri, eserin metro çalışma sahası içerisinde kalması sebebiyle zarar vermeden kaldırıldığını, esere zarar verilmesi ya da yok edilmesinin söz konusu olmadığını savunarak davanın reddini istemişlerdir.

Mahkemece, davalı Belediyenin, davacıya ait eseri ona haber vermeksizin ve özensiz şekilde sökerek ve uygun olmayan koşullarda saklayarak eserin tamamen yok olmasına sebebiyet vermek suretiyle, davacının FSEK 17.maddesindeki "eserin yok edilmesini men" manevi hakkının ihlal edildiği, söz konusu eylemin, prestijli bir sanatçı olan davacıya, kent meydanında herkese teşhir olunan prestijli bir esere yönelik olması nedeniyle davacının önemli bir manevi zarara uğradığı, geniş bir alana yayılan ve kompleks şeklinde olan güzel sanat eserinin tamamen yok edildiği, eserin eski hale getirilemeyecek ölçüde bozulduğu veya yok olduğu, eserin M. İ. Alanına yerleştirilmesinin imkansız olduğu, Belediye dışındaki davalıların tazminattan sorumlu olmadığı gerekçesiyle, 20.000,00 TL manevi tazminatın davalı Belediyeden tahsiline, eski hale iadesi talebi ile diğer davalılar yönünden davanın husumetten reddine karar verilmiştir.

Karar, davalı Belediye vekilince temyiz edilmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı Belediye vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davalı Belediye vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı bakiye 1.025,00 TL temyiz ilam harcının temyiz edenden alınmasına, 11/05/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

YAZAR

Dr. Ozan Ali Yıldız
ozanali.yildiz@sakyildiz.com

Bu sitede yer alan yazılar genel bilgilendirme amaçlıdır; hukuki görüş, danışmanlık veya avukatlık hizmeti niteliği taşımaz. Her uyuşmazlık kendi somut koşulları içinde değerlendirilmelidir.